

2subject as a result of work with some specified standards. The quality of education is presented as a set of properties that determines its ability to perform the tasks set by society for the formation and development of personality in terms of its education and upbringing.

To determine the quality of education, it is necessary to monitor it. Monitoring in education is considered as a category of pedagogical and managerial, because it does not copy the general provisions of information theory, but translates them into the language of pedagogy, psychology and management. Important management components of education quality monitoring are highlighted. Depending on the objectives, three types of monitoring are identified: information, basic, problem monitoring.

Scientific approaches to research of education quality monitoring (systems, qualimetric activity, program-target, personal, competence and benchmarking) are substantiated. It should be noted that active use of the Internet has led to the emergence of quasi-benchmarking, which refers to indirect benchmarking through the use of social networks, official websites, media publications and other information that is freely available.

Key words: *quality, quality of education, monitoring, managerial components of education quality monitoring, types of monitoring, scientific approaches to research of education quality monitoring.*

УДК 374.091

Пріма Раїса

Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0002-3278-1900

Пріма Дмитро

Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0002-2102-9932

Десятник Катерина

Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0001-9804-2863

Рославець Руслана

Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID ID 0000-0003-4564-4208

DOI 10.24139/2312-5993/2021.06/200-209

ГУРТКОВА РОБОТА – ПРОСТІР ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Метою статті є висвітлення деяких аспектів щодо характеристики гурткової роботи як терену здоров'язбережувальної творчої діяльності в закладах позашкільної освіти. Для досягнення визначеної мети було використано такі методи дослідження: теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури, нормативно-правових документів, матеріали періодичних видань із теми дослідження, інтерпретаційно-аналітичний метод, узагальнення. Актуалізовано необхідність переосмислення місця та ролі позашкільної освіти, відкриваючи нові можливості для гурткової роботи як простору забезпечення збереження та зміцнення фізичного, морально-психологічного здоров'я й естетично-творчого розвитку дітей та молоді. У теоретичній площині, відповідно до поставленої мети, виявлено характерологічні ознаки освітньої діяльності в системі позашкільної освіти дітей, гурткової роботи як своєрідного простору, «сценічного майданчику», педагогічного явища, витвору таланту кожної особистості. Проаналізовано наукові позиції й уточнено сутність понять

«здоров'язбережувальна діяльність», «здоров'язбережувальна компетентність», «здоров'язбережувальна компетентність гуртківця».

Ключові слова: *гурткова робота, заклад позашкільної освіти, здоров'язбережувальна діяльність, здоров'язбереження особистості, здоров'язбережувальна творча діяльність, здоров'язбережувальна компетентність, здоровий спосіб життя.*

Постановка проблеми. Сучасні умови життєдіяльності соціуму, агресивний поступ пандемії COVID-19, суттєво змінюючи весь світ, актуалізують проблему збереження здоров'я особистості й суспільства загалом. У таких умовах відбувається переосмислення цінностей і пріоритетів, переорієнтація змісту виховання підростаючого покоління, активізується індивідуальна траєкторія здоров'яспрямованої діяльності щодо формування особистості як регулятора і творця свого здоров'я, забезпечення й збереження для кожної дитини можливості розвивати себе, свої здібності, таланти в позашкільній здоров'язбережувальній творчій діяльності, зокрема в гуртковій роботі. При цьому ми виходимо з того, що заклади позашкільної освіти загалом є найбільш сприятливими виховними інституціями щодо соціально творчих дій, позаяк їх основна мета – створити такі умови, які допоможуть розвитку особистісної (фізичної і духовної), пізнавальної (у тому числі й інтелектуальної), а також креативної сфер дитини у вільний від школи час (Сущенко, 2011).

Потенціал позашкільної освіти щодо розвитку гармонійної всебічно розвинутої особистості та формування здоров'язбереження учнів у сучасному освітньому процесі актуалізується на тлі негативних тенденцій динаміки погіршення здоров'я дітей, що, зауважує Н. Хольченкова, пов'язується не лише з економічною нестабільністю, але й з розповсюдженням шкідливих звичок серед дітей, нехтуванням основними правилами здорового способу життя (Хольченкова, 2017, с. 314).

Отже, гостра потреба здоров'язбереження, соціальні вимоги сучасного суспільства до виховання всебічно розвинутої особистості зумовлюють переосмислення місця і ролі позашкільної освіти, відкриваючи нові можливості для гурткової роботи як простору забезпечення збереження та зміцнення фізичного, морально-психологічного здоров'я й естетично-творчого розвитку дітей та молоді. Однак, як показує практика, зазначені процеси утруднюються низьким рівнем належних знань дітей про здоров'я та здоровий спосіб життя, своєрідним каталізатором яких є культура здоров'я, здоров'язбереження особистості.

Аналіз актуальних досліджень (Т. Бережна, В. Горащук, С. Замрозевич-Шадріна, В. Оржеховська, О. Цибульська та ін.) засвідчує

необхідність формування в дітей (підлітків та молоді) культури здоров'я, здоров'язбереження, ціннісного ставлення до здоров'я, здорового способу життя, запровадження в закладах загальної середньої освіти здоров'язбережувального виховання. У наукових розвідках (О. Багінська, О. Ващенко, С. Гаркуша та ін.) різноаспектно студіюються проблеми формування культури здоров'я в навчальній та позанавчальній діяльності. Теоретико-методичні засади позашкільної освіти, діяльність позашкільних закладів освіти презентовано в доробку вітчизняних учених і практиків (О. Биковська, В. Берека, В. Вербицький, Г. Пустовіт, Л. Яременко та ін.).

Метою статті є висвітлення деяких аспектів щодо характеристики гурткової роботи як терену здоров'язбережувальної творчої діяльності в закладах позашкільної освіти.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети було використано такі методи дослідження: теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури, нормативно-правових документів, матеріали періодичних видань із теми дослідження, інтерпретаційно-аналітичний метод, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Передусім відзначимо, що відповідно до Закону України «Про позашкільну освіту» позашкільна освіта розглядається як складова системи безперервної освіти, що спрямована на розвиток здібностей і обдарувань вихованців, учнів і слухачів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб.

Освітня діяльність у системі позашкільної освіти дітей, за твердженням Л. Яременко, вирізняється свободою вибору напрямів, видів діяльності й можливістю зміни сфери діяльності; характеризується добровільністю, ініціативністю та активністю всіх учасників (дітей, батьків, педагогів), відсутністю суворої регламентації і жорстко визначеного результату, передбачаючи свободу темпів розвитку та творчого просування дитини; спрямована на розвиток творчих здібностей дітей, розвиває пізнавальний інтерес і дає право учням поєднувати різні напрями й форми занять; має неформальний і комфортний характер для всіх її учасників (Яременко, 2012, с. 52-53).

При цьому заняття улюбленою справою, цікавий активний насичений спосіб життя загартовує дітей не лише фізично, а й морально та духовно, що є особливо важливим для формування в них відповідального ставлення до власного здоров'я, здорових уподобань, інтересів, потреб та життєвих звичок. Відтак, в умовах сьогодення вкрай актуальною проблемою позашкільних закладів загалом, і зокрема гуртків, є збереження здоров'я у вихованців та формування здорового способу життя як цінності, оскільки здоров'я є тією

вершиною, на яку кожна людина сходить самостійно, а турбота про здоров'я є найважливішою працею вихователя: від життєрадісності, бадьорості дітей залежить їхнє духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність знань, віра в свої сили...» (Сухомлинський, 1997, с. 637). Саме тому будь-які «недоробки» у формуванні в дитини відповідальності за власне здоров'я чи в пошукові ефективних шляхів його зміцнення спричиняють втрати здоров'я цілого покоління громадян як показника цивілізованості держави.

Відзначимо, що занурення дитини в особливо організований життєвий простір гуртка формує навички здорової свідомої поведінки, здатної забезпечити комфортність її перебування в закладі позашкільної освіти, а також розвиток діяльності, спрямованої на формування й реалізацію потреби в руховій активності, що закладена в дитині природою. Такою специфічною формою взаємоузгодженої діяльності суб'єктів, які перебувають та взаємодіють у просторі здоров'язбереження, є здоров'язбережувальна діяльність.

Щодо дефініції «здоров'язбережувальна діяльність», то, за твердженням М. Смірнова, вона характеризується як свідома активність особистості, спрямована на збереження й поліпшення як свого здоров'я, так і здоров'я тих, хто нас оточує (Смирнов, 2002).

Конструктивною нам видається думка Н. Белікової щодо трактування здоров'язбережувальної діяльності як специфічної форми людської активності, яка спрямована на формування здорового способу життя і забезпечує повне біосоціальне функціонування індивіда, його фізичну й інтелектуальну працездатність, достатню адаптацію до природних впливів і мінливості зовнішнього середовища (Белікова, 2012, с. 11).

Не можна не погодитися з думкою вчених (Оржеховська та Єжова, 2010), що спосіб життя є джерелом здоров'я чи хвороб (с. 25). При цьому здоровий спосіб життя характеризується як особливий спосіб існування людини, що передбачає не лише дотримання правил здорового раціонального харчування, рухової активності тощо, але й постійний духовно-моральний саморозвиток особистості, самопізнання, знання основних духовних законів та принципів існування, що є запорукою успішної адаптації до життя й основою міцного здоров'я – складної гармонійної єдності фізичного, психічного, соціального та духовно-морального в людині (Оржеховська & Єжова, 2010, с. 70).

Здоровий спосіб життя, стверджує В. Нестеренко (2003), – це спосіб життєдіяльності людини, який вона усвідомлено обирає і відтворює самостійно в повсякденному бутті. При цьому показниками здорового способу

життя, на думку вченої, є: володіння раціональними методами врівноваження зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на здоров'я, фізичний і психічний стан – усвідомлене ставлення до потреб свого фізичного, психічного і соціального «Я» та реальних можливостей їх задоволення, навички раціональної організації щоденного буття, що забезпечують гармонійне функціонування та взаємодію всіх життєвих органів (Нестеренко, 2003, с. 7).

Суттєвою видається думка О. Омельченко (2007), згідно з якою здоровий спосіб життя трактується «як спосіб життєдіяльності людини, метою якого є формування, збереження і зміцнення здоров'я на довгі роки» (с. 78).

У контексті порушеної проблеми вартує також уваги думка щодо розгляду здорового способу життя як поведінки, що сприяє задоволенню базових потреб і досягненню загального благополуччя: гарного самопочуття, гармонії внутрішнього стану, збалансованих стосунків із оточенням, інтелектуального та духовного розвитку (Успенська, 2009, с. 45).

У площині вищевикладеного гурткова робота є своєрідним простором, де не тільки викладаються знання, а й розкриваються, формуються та реалізуються особистісні особливості вихованців, де кожна дитина набуває досвіду творчого, конструктивного спілкування, реалізації особистих ідей і поглядів, спрямувань.

За образним висловом С. Пітко, гурткове заняття – це «сценічний майданчик», складне педагогічне явище, витвір таланту кожної особистості, де є змога щоразу показувати зразки засвоєння гуртківцями знань, умінь та навичок, зокрема у просторі здоров'язбереження. При цьому кожне гурткове заняття – це окрема вистава, де режисером є саме керівник гуртка, а гуртківці – актори, що творять це дійство, у міру можливості (Пітко, 2020, с. 10).

Гурток є середовищем, де народжується ініціатива, підтримуються різноманітні соціальні, культурні, технічні, еколого-валеологічні проєкти. Ключовою ідеєю гуртків при закладі позашкільної освіти, є створення умов для самореалізації, саморозвитку гуртківця, набуття ним необхідних соціальних, здоров'язбережувальних компетентностей, мотивації до пізнання себе та природи, заохочення до творчої діяльності (Бойчук, 2009).

Принагідно відзначимо, що здоров'язбережувальна компетентність, за Державним стандартом Базової і повної загальної середньої освіти, визначається як здатність учня застосовувати в умовах конкретної ситуації сукупність здоров'язбережувальних компетенцій, дбайливо ставитися до

власного здоров'я та здоров'я інших людей (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>).

О. Ващенко дефініціює здоров'язбережувальну компетентність як комплекс знань, умінь, ставлень та цінностей, спрямованих на збереження й укріплення здоров'я – свого та оточуючих, на уроках та в позаурочній діяльності (Ващенко, 2012, с. 4).

Під здоров'язбережувальною компетентністю, за твердженням Н. Башавець, розуміється високий рівень майстерності виконання особистістю здоров'язбережувальної діяльності, що характеризується глибоким знаннями щодо збереження та зміцнення здоров'я, можливість вільного володіння здоров'язбережувальною діяльністю та відповідними компетентностями. Вона супроводжується переконаністю у важливості організації власних здоров'язбережувальних дій (Башавець, 2013, с. 121).

Екстраполюючи напрацювання науковців (Шаповалова, 2012а), вважаємо, що визначальною компетентністю керівника гуртка, має бути валеологічна (здоров'язбережувальна) компетентність, позаяк саме вона дозволяє крізь призму валеологічної доцільності та здоров'язбереження школярів (гуртківців) організовувати продуктивну освітню взаємодію й отримувати результати у вигляді сформованих учнівських життєвих компетентностей. Наскільки в гуртківців будуть сформовані пріоритети життя і здоров'я як вищі загальнолюдські цінності, настільки вони будуть визначальними в способі життя й діяльності дитини (Шаповалова, 2012а, с. 327-331).

Здоров'язбережувальна компетентність гуртківця закладу позашкільної освіти, як слушно відзначає Т. Шаповалова (ми солідарні з думкою вченої), – це інтегративна якість особистості дитини, яка складається з сукупності знань про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя; мотивації, що мають екологозбережувальну спрямованість стосовно себе й навколишнього середовища, спонукають до дотримання здорового способу життя, потреби в засвоєнні способів збереження власного здоров'я, орієнтованих на самопізнання, самовиховання та самореалізацію (Шаповалова, 2012б).

Як показує практика, у процесі гурткових занять формування здоров'язбережувальної компетентності відбувається під час включення гуртківців в активну еколого-валеологічну творчу діяльність, організацію та участь у заходах екологічно-оздоровчого спрямування, участь у проведенні тижнів з безпеки життєдіяльності тощо, де відбувається активний розумовий, фізичний, естетичний виховний вплив на особистість.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, гурткова робота в умовах позашкільної освіти має значний потенціал щодо ефективної реалізації провідних ідей та цілей здоров'язбереження, розвитку в дітей здоров'язбережувальної компетентності, потреб у здоровому способі життя, ставлення до здоров'я як пріоритетної життєвої цінності. Ключовою ідеєю гурткової роботи в умовах закладу позашкільної освіти є створення умов для самореалізації, саморозвитку гуртківця, набуття ним необхідних соціальних, здоров'язбережувальних компетентностей, мотивації до пізнання себе, заохочення до творчої здоров'язбережувальної діяльності. *Перспективи подальших наукових розвідок* пов'язуємо з опрацюванням технологічного ресурсу забезпечення продуктивної гурткової роботи у площині здоров'язбереження.

ЛІТЕРАТУРА

- Башавець, Н. А. (2013). Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього фахівця як основа його культури. *Наука і освіта*, 1-2, 120-121 (Bashavets, N. A. (2013). Health-preserving competence of the future specialist as the basis of his culture. *Science and education*, 1-2, 120-121).
- Белікова, Н. О. (2012). *Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук). Київ (Belikova, N. O. (2012). *Theoretical and methodological bases of preparation of future experts in physical rehabilitation for health-preserving activity* (DSc thesis abstract). Kyiv).
- Бойчук, Ю. Д. (2009). Компетентнісний підхід до формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 7, 26-30 (Boichuk, Yu. D. (2009). Competence approach to the formation of ecological and valeological culture of the future teacher. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 7, 26-30).
- Ващенко, О. М., Єрмолова, В.М., Іванова, Л.І. (2012). *Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня молодшого школяра: навч.-метод. посіб.* Кам'янець-Подільський: Абетка (Vashchenko, O. M., Yermolova, V. M., Ivanova, L. I. (2012). *Physical culture and health-improving activities in the mode of the school day of a junior schoolchild: teaching manual*. Kamenets-Podolsky: Alphabet).
- Нестеренко, В. В. (2003). *Підготовка майбутніх педагогів до виховання у дошкільників навичок здорового способу життя* (автореф. дис. ... канд. пед. наук). Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, Одеса (Nesterenko, V. V. (2003). *Preparing future teachers to teach preschoolers the skills of a healthy lifestyle* (PhD thesis abstract). South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky, Odessa).
- Омельченко, О. В. (2007). *Особливості професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів з організації здоров'язберігаючого навчально-виховного процесу* (дис. ... канд. пед. наук). Харків (Omelchenko, O. V. (2007). *Peculiarities of professional and pedagogical activity of a primary school teacher on the organization of a healthy educational process* (PhD thesis). Kharkiv).

- Оржеховська, В. М., Єжова, О. О. (2010). *Здоровий спосіб життя*. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка (Orzhekhovska, V. M., Yezhova, O. O. (2010). *Healthy Lifestyle*. Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko).
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» від 23.11.2011р, №1392 (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the State standard of basic and complete general secondary education" of 23.11.2011, №1392). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text> (Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the State standard of basic and complete general secondary education" dated 23.11.2011, №1392. Access mode <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF#Text>).
- Смирнов, Н.К. (2002). *Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе*. М.: АПК и ПРО (Smirnov, N. K. (2002). *Health-saving educational technologies in the modern school*. М.: APK and PRO).
- Сухомлинський, В.О. (1997). *Вибрані твори* в 5-ти т. Вид. рад. шк. К., Т. 4 (Sukhomlynsky, V. O. (1997). *Selected works* in 5 volumes. К., Vol. 4).
- Хольченкова, Н. М. (2017). Роль та місце позашкільної освіти у формуванні здоров'язбереження учнів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*, Вип. 144, 314-319 (Kholchenkova, N. M. (2017). The role and place of extracurricular education in shaping the health of students. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University named after T.G. Shevchenko*, Issue 144, 314-319).
- Шаповалова, Т. Г. (2012а). Формування здоров'язберігаючої компетентності гуртківців у позашкільному навчальному закладі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (20), 191-200 (Shapovalova, T. G. (2012a). Formation of health-preserving competence of students in out-of-school educational institution. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2 (20), 191-200).
- Шаповалова, Т. Г. (2012б). Здоров'язберезувальний компетентнісний підхід до навчально-виховного процесу в ПНЗ. *Зб. наук. праць II Всеукр.наук.-практ. конференції*. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, (сс. 327-331) (Shapovalova, T. G. (2012 b). Health-preserving competence approach to the educational process in out-of-school educational institution. *Proceeding of the II Ukrainian scientific-practical conference*. Kharkiv, (pp. 327-331)).
- Яременко, Л. А. (2012). Позашкільна освіта як навчальна, виховна і дозвіллева діяльність. *Вища освіта України*, 4, 52-58 (Yaremenko, L. A. (2012). Extracurricular education as an educational, upbringing and leisure activity. *Higher education in Ukraine*, 4, 52-58).

РЕЗЮМЕ

Прима Раиса, Прима Дмитрий, Десятник Екатерина, Рославец Руслана. Кружковая работа – пространство здоровья здоровьесберегающей творческой деятельности.

Целью статьи является освещение некоторых аспектов характеристики кружковой работы как территории здоровьесберегающей творческой деятельности в учреждениях внешкольного образования. Для достижения определенных целей были использованы следующие методы исследования: теоретический анализ психолого-педагогической литературы, нормативно-правовых документов, материалы периодических изданий по теме исследования, интерпретационно-аналитический метод, обобщение. Актуализирована необходимость переосмысления места и роли внешкольного образования, открывая новые возможности для кружковой работы как пространства обеспечения

сохранения и укрепления физического, морально-психологического здоровья и эстетически-творческого развития детей и молодежи. В теоретической плоскости, в соответствии с поставленными целями, выявлены характерологические признаки образовательной деятельности в системе внешкольного образования детей, кружковой работы как своеобразного пространства, «сценической площадки», педагогического явления, произведения таланта каждой личности. Проанализированы научные позиции и уточнена сущность понятий «здоровьесберегающая деятельность», «здоровьесберегающая компетентность», «здоровьесберегающая компетентность кружковца».

Ключевые слова: кружковая работа, заведение внешкольного образования, здоровьесберегающая деятельность, здоровьесбережение личности, здоровьесберегающая творческая деятельность, здоровьесберегающая компетентность, здоровый образ жизни.

SUMMARY

Prima Raisa, Prima Dmitry, Desiatnyk Katerina, Roslavets Ruslana. Circle work – health space of health-saving creative activities.

The purpose of the article is to highlight some aspects of the characteristics of circle work as a field of health-saving creative activity in out-of-school education institutions. To achieve this goal, the following research methods were used: theoretical analysis of psychological and pedagogical literature, legal documents, materials of periodicals on the research topic, interpretive and analytical method, generalization. The need to rethink the place and role of extracurricular education has been highlighted, opening new opportunities for circle work as a space to ensure preservation and strengthening of physical, moral and psychological health and aesthetic and creative development of children and youth. In the theoretical plane, in accordance with the goal, the characteristic features of educational activities in the system of out-of-school education of children, circle work as a kind of space, “stage”, pedagogical phenomenon, the work of talent of each individual. It is revealed that activity in the system of out-of-school education of children is distinguished by the freedom to choose directions, types of activity and the possibility to change the sphere of activity; characterized by voluntariness, initiative and activity of all the participants (children, parents, teachers), lack of strict regulations and rigidly defined results, providing for freedom of pace of development and creative advancement of the child; aimed at developing children's creative abilities, develops cognitive interest and gives students the right to combine different areas and forms of classes; has an informal and comfortable character for all its participants. The scientific positions are analyzed and the essence of the concepts of “health-saving activity”, “health-saving competence”, “health-saving competence of a circle member” is specified. It is found that the defining competence of the circle leader should be valeological (health) competence, because it allows through the prism of valeological expediency and health of students (group members) to organize productive educational interaction and get results in the form of formed student life competences. To the extent that the circle members will form the priorities of life and health as the highest universal values, the more they will be decisive in the way of life and activity of the child.

The health-saving competence of an out-of-school education circle is an integrative quality of a child's personality, which consists of a set of knowledge about a person and his health, a healthy lifestyle; motivations that have an environmentally friendly focus on themselves and the environment, encourage a healthy lifestyle, the need to learn ways to maintain their own health, focused on self-knowledge, self-education and self-realization.

In the process of group classes formation of health competence occurs during the inclusion of circle members in ecological and valeological creative activities, organization and

participation in environmental and health activities, participation in safety weeks, etc., where there is an active mental, physical, aesthetic educational impact on the personality.

Key words: *group work, out-of-school education institution, health-saving activity, health-saving personality, health-saving creative activity, health-saving competence, healthy lifestyle.*

УДК 796.92.093.642

Олександр Руденко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0003-3546-3024

Віта Ворона

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
ORCID ID 0000-0003-4958-3019
DOI 10.24139/2312-5993/2021.06/209-217

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ СТРІЛЬБИ БІАТЛОНІСТІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП НА ЧЕМПІОНАТІ СВІТУ 2021 РОКУ

Для внесення корективів у процес стрілецької підготовки існує необхідність систематично здійснювати аналіз змагальної діяльності біатлоністів, у тому числі і стрілецького компоненту. З цією метою досліджено показники швидкострільності і результативності стрільби біатлоністів різних вікових груп на Чемпіонаті світу 2021 року. З'ясовано різницю між результатами стрільби біатлоністів юнацьких, юніорських і дорослих груп. Отримані результати можуть бути використані для створення модельних характеристик, індивідуальних програм змагальної діяльності, а також для розробки еталонних шкал швидкострільності і результативності стрільби.

Ключові слова: *біатлоністи, швидкострільність, результативність стрільби, аналіз показників, Чемпіонат світу з біатлону.*

Постановка проблеми. Біатлон (сучасний зимовий поєдинок; з латинської: *bis* – двойні + *athlon* – змагання, боротьба) – олімпійський вид спорту. Це один із найпопулярніших зимових видів спорту, який складається з пересування на лижах і стрільби з малокаліберної гвинтівки (*IBU disciplinary rules, 2010*).

Стрільба в біатлоні є складною руховою діяльністю, яка вимагає вмінь швидко приймати положення для стрільби і навичок виконання стрілецьких рухів як лежачи, так і стоячи (Зубрилов, 2013). Біатлоністи, на відміну від стрільців, під час виконання пострілу перебувають у специфічних умовах. Їм доводиться долати зовнішні та внутрішні перешкоди під час стрільби (Карленко та ін., 2019, с. 70). Крім того, біатлоніст повинен пристосовуватися до різних варіантів стрільби, мінімізуючи час перебування на рубежі (Augustin & Moravec, 2002). Своєчасний аналіз таких стрілецьких компонентів змагальної діяльності біатлоністів, як результативність (якість стрільби) і швидкострільність (час перебування спортсмена на вогневому рубежі), дозволить вносити корективи у процес стрілецької підготовки, розробляти